

Українські ж документи переважно послуговуються нейтральними безособовими конструкціями. Під час перекладу необхідно не тільки передавати терміни, а й дотримуватися польських стильових норм, що забезпечує автентичність тексту в юридичному середовищі.

У багатьох випадках перекладач змушений застосовувати трансформації синтаксичних структур, оскільки буквальне копіювання українських моделей призводить до громіздких або неприродних для польської мови конструкцій. Прикладом є українські родові ланцюги на зразок порядку здійснення державної реєстрації права власності на об'єкт нерухомого майна, які потребують реструктурування для польського тексту.

Таким чином, оптимальний переклад юридичної термінології передбачає поєднання кількох стратегій: прямого відповідника у разі повної еквівалентності, конкретизації – у разі часткової, функціонального підходу – у разі відсутності терміна, а також використання перифраз, адаптації та синтаксичних трансформацій для забезпечення стилістичної відповідності.

Висновки. Стратегії перекладу юридичної термінології в українсько-польських нотаріальних документах мають визначальне значення для збереження їх юридичної сили та забезпечення міжмовної коректності. Вибір конкретної стратегії залежить від ступеня еквівалентності терміна, наявності або відсутності правового аналога, а також від стилістичних норм цільової мови. Найефективнішим підходом є функціональна еквівалентність, яка дозволяє адаптувати документ до правової системи Польщі, не спотворюючи його смислового змісту. Перспективним напрямом досліджень є створення поглиблених двомовних глосаріїв юридичних термінів і розроблення методичних рекомендацій для перекладачів, що працюють у сфері нотаріального перекладу.

Джерела.

1. Артикуца Н. В. Мова права і термінологія. Київ : Стилос, 2004. 278 с.
2. Бойко І. В. Юридична термінологія: теорія і практика. Київ : Юрінком Інтер, 2014. 192 с.
3. Гриценко Т. Б. Ділова українська мова : навч. посіб. Харків : Право, 2019. 256 с.
4. Malinowski A. Polski język prawny: wybrane zagadnienia. Warszawa : LexisNexis, 2006. 270 s.
5. Kierzkowska D. Tłumaczenie prawnicze i sądowe. Warszawa : Wydawnictwo C.H. Beck, 2016. 280 s.
6. Šarčević S. New Approach to Legal Translation. The Hague : Kluwer Law International, 2018. 326 s.
7. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV.
8. Kodeks cywilny : Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Dziennik Ustaw. 1964. Nr 16, poz. 93.

Публікацію та сертифікат розміщено за посиланням <https://www.newroute.org.ua/isp>

DOI: 10.61718/cros2025.03

Шовкун Анастасія Петрівна

Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну ім. Михайла Бойчука

ІНДИВІДУАЛЬНІ ПОШУКИ ТА ТВОРЧИЙ ПІДХІД ДО ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ХУДОЖНИКІВ ЕПОХИ РОМАНТИЗМУ

У тезах розглянуто педагогічну діяльність європейських та українських художників-романтиків, їхній вплив на трансформацію академічної освіти XIX ст. і значення для сучасної педагогіки. Ключові слова: романтизм, художники, мистецька освіта, педагогіка, індивідуальність.

The theses examine the educational activities of European and Ukrainian romantic artists, their impact on the transformation of 19th-century academic education and their relevance to modern pedagogy. Keywords: romanticism, artists, art education, pedagogy, individuality.

Епоха романтизму позначилася не лише формуванням нових художніх ідеалів, а й появою нового типу викладача – митця-наставника. Художники-романтики, зокрема Каспар Давід Фрідріх, Ежен Делакруа, Франсуа Жерар та Ж.-О.-Д. Енгр, поєднували творчу практику з вихованням учнів. Вони відходили від академічних шаблонів, виховували в студентів емоційну чутливість, уміння бачити духовний вимір мистецтва.

Серед українських художників романтичної доби особливу роль відіграли Тарас Шевченко, Василь Штернберг і Микола Кузнецов. Вони організовували художні гуртки, навчали дітей та молодь, формували національно свідоме мистецьке середовище. Їхні твори та педагогічна практика стали важливим чинником розвитку українського жанрового живопису та відродження інтересу до народної культури.

Педагогічні принципи романтиків ґрунтувалися на емоційності, індивідуальному розвитку учня, зверненні до природи та історії як джерел натхнення. Романтична педагогіка стала передумовою модернізації європейських академій мистецтв і сприяла переходу від авторитарного наставництва до рівноправного діалогу між учнем і вчителем.

Досвід педагогів-романтиків залишається цінним і сьогодні: він спонукає до пошуку індивідуального стилю, розвитку творчого мислення та виховання духовно багатой особистості.

Актуальність. Епоха романтизму позначилася не лише новими естетичними ідеалами, а й трансформацією мистецької освіти, де художник виступав не лише творцем, а й наставником. Романтизм як культурно-естетичний феномен. Романтизм у живописі кінця XVIII – першої половини XIX ст. не лише утвердив нову систему художніх цінностей, а й заклали основи особливого підходу до мистецької освіти. Художники-романтики відходили від академічної регламентації та прагнули формувати в учнів емоційну чутливість, творчу свободу та індивідуальне бачення світу.

Митці-романтики як вчителі Каспар Давід Фрідріх (Німеччина) у своїх учнях виховував здатність бачити духовний вимір природи, розкривав містичний підтекст пейзажу. Ежен Делакруа (Франція) впливав на учнів своїм новаторським підходом до кольору і виразності, заклали основи нового бачення живописної мови. Франсуа Жерар та Жан-Огюст-Домінік Енгр (Франція) – представники перехідної академічно-романтичної традиції, які у своїх школах виховували цілі покоління художників.

1. Педагогічні принципи романтиків. Емоційність та експресія – мистецтво мало викликати почуття і формувати внутрішній світ учня. Натхнення природою та історією – навчання будувалося на вивченні національних традицій, легенд, природи як джерела символів. Індивідуальність митця – учень не мав копіювати вчителя, а знаходити власний шлях. Поеднання мистецтва і духовності – у центрі педагогіки романтиків – формування гармонійної, внутрішньо вільної особистості.

2. Вплив на мистецьку освіту. Романтична педагогіка стала важливим етапом у трансформації художніх академій XIX століття. Від авторитарного наставництва відбувся перехід до діалогу «вчитель – учень», де педагог ставав не лише технічним інструктором, а й духовним провідником. Виховані ними митці продовжили традиції, розвиваючи нові напрями – від реалізму до модернізму.

3. Актуальність для сучасності. Досвід педагогів-романтиків залишається цінним у сучасній мистецькій освіті, оскільки акцентує увагу на творчій свободі, особистісному розвитку та емоційній виразності. Їхня методика надихає на пошук індивідуального стилю й формування нових поколінь художників не лише як ремісників, а як мислителів та творців культурного простору.

Приклади митців.

Каспар Давід Фрідріх (1774–1840) – німецький пейзажист, який у своїй педагогічній діяльності акцентував увагу на духовному змісті природи. Він навчав учнів зосереджуватися не лише на формі, а й на внутрішньому переживанні, символіці та метафоричності пейзажу. Його методика сприяла вихованню здатності до медитативного й емоційного споглядання.

Ежен Делакруа (1798–1863) – французький живописець, відомий своїми новаторськими поглядами на колір і композицію. Його педагогічна спадщина проявлялася у приватних заняттях, творчих дискусіях та щоденниках. Делакруа закликав молодих митців експериментувати з кольоровими гармоніями, розглядати колір як засіб емоційної виразності.

Франсуа Жерар (1770–1837) та Жан-Огюст-Домінік Енгр (1780–1867) – представники французької школи, які репрезентували перехідну традицію між академізмом та романтизмом. У своїх майстернях вони виховували численні покоління учнів. Енгр відстоював суворий малюнок, але навчав бачити в портреті духовний та емоційний вимір.

Серед українських митців: Тарас Шевченко (1814–1861) – навчався у К. Брюллова, проводив уроки малювання дітям, працював в Археографічній комісії, привчав колег до вивчення української старовини. Його

альбоми малюнків і гравюр використовувались у навчальних закладах. Микола Кузнецов (1820–1897) – викладав у Харкові та Одесі, організовував гуртки, сприяв розвитку українського жанрового живопису. Василь Штернберг (1818–1845) – навчав академічного рисунку та етюдної практики, запроваджував малювання з натури, працював із молодими митцями під час подорожей Україною.

Порівняльний аналіз. Європейські романтики: емоційність, символіка природи, героїко-історичні сюжети, технічні експерименти, культ індивідуальності. Українські романтики: національні теми, побут і народність, зв'язок із фольклором, соціальна чутливість.

Висновки. Аналізуючи творчість художників епохи романтизму, важливо відзначити, що попри спільну естетику, їхні роботи демонструють певні регіональні та національні особливості. Європейські романтики (Каспар Давід Фрідріх, Карл Брюллов, Ежен Делакруа, Ж.-О.-Д. Енгр) були об'єднані прагненням до зображення глибинних людських почуттів і духовних станів. У їхніх роботах домінують:

- Емоційність і драматизм, спрямовані на пробудження у глядача переживання піднесеного та трагічного;

- Символічне трактування природи, що виступає відображенням душевного стану людини;

- Героїко-історичні та міфологічні сюжети, які підкреслюють боротьбу, жертвність і велич духу;

- Новаторські пошуки у техніці та кольорі, що розширили межі академічного живопису;

- Культ індивідуальності митця, який стає виразником власного бачення світу, а не лише продовжувачем традицій.

- Українські романтики (Тарас Шевченко, Василь Штернберг, Микола Кузнецов) мали спільну рису — тісний зв'язок творчості з національним ґрунтом. У їхніх роботах простежуються:

- Національно-історична тематика – відтворення козацького минулого, героїв народних легенд, подій визвольної боротьби;

- Звернення до побуту й фольклору, що надавало творам особливої етнографічної правдивості;

- Природа як символ рідної землі, тісно пов'язана з життям народу й його традиціями;

- Соціальна чутливість, прагнення показати драму кріпацтва, нерівність, моральний стан суспільства;

- Просвітницький і виховний аспект, що робив мистецтво інструментом формування національної свідомості.

Таким чином, європейських романтиків об'єднує універсалізм і пошук великих тем, у той час як українських – акцент на національній ідентичності, близькість до народного життя і фольклору. Обидві течії, попри різницю акцентів, відіграли важливу роль у формуванні нового типу художньої педагогіки, орієнтованої на розвиток духовності та творчої свободи особистості.

Трансформування у сучасність. Художники-романтики заклали основу нової педагогіки, що орієнтувалася на розвиток індивідуальності, емоційної виразності та духовного змісту в мистецтві. Їхня діяльність стала важливим етапом у становленні сучасної мистецької освіти й зберігає актуальність у XXI столітті, коли головним завданням навчання є не лише передача знань, а й формування творчої, мислячої, духовно багатой особистості.

Європейських романтиків об'єднує універсалізм, пошук великих тем, масштабність і драма. Українських романтиків – звернення до рідної землі, фольклору, соціальної тематики. Обидві течії формували нову педагогіку, орієнтовану на духовність і творчу свободу.

Трансформація у сучасність. Художники-романтики заклали основу педагогіки, що орієнтувалася на розвиток індивідуальності, емоційності та духовності, що зберігає актуальність у XXI столітті.

Джерела.

1. Школьна О. В. Творчість і мистецько-педагогічна діяльність Михайла Жука... Львів, 2007.
2. Гальчинська О. С. Колір в дизайні навчальних матеріалів... 2023. Вип. 4. С. 11–21.
3. Сидоренко С. Тарас Шевченко: художник і педагог. Київ: Либідь, 2019. 180 с.
4. Горбачов Д. Українські романтики: мистецтво XIX століття. Київ: Мистецтво, 2021. 240 с.
5. Ковальчук О. Василь Штернберг і український пейзаж. Харків: Ранок, 2020. 164 с.
6. Голуб Н. Педагогіка мистецтва: від академізму до сучасності. Київ: Академія, 2022. 198 с.

Публікацію та сертифікат розміщено за посиланням <https://www.newroute.org.ua/isp>